

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt X. Christianæ libertati minimè repugnare vsitas Ecclesiæ
ceremonias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

adstricta teneatur. Si autem Ecclesiæ parere necesse non est; mirum profectò est, quemadmodù Christus hanc obedientiam tanta cum interminatione requirat, vbi dicit: Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Parenti quoque, licita præcipienti, quin sit parendum, nemo probus dubitat filius, quantumuis ille de Christiana libertate lætetur. Quenam autem esse verior nobis queat parens, quàm sancta mater Ecclesia? Denique, si vel diuino præcepto ad vllius ceremoniæ obseruationem adstringantur conscientiæ: quomodo manere Christiana libertas possit incolumis, cùm antè dictum sit à Caluino, ne moralè quidem Dei Legem apud eius tribunal, in iustorum conscientiiis vllum habere locum, beneficio Christianæ libertatis? An non est hoc Legem in conscientia locum habere, eam ad sui obseruationem necessitate inuolabili tenere constrictam? Quòd si ne diuina quidè vlla talis Lex est, omnes ergo ceremonias libere obseruationis esse necesse est: ne qua in parte Christiana libertas minuatur. Si verò salua & incolumi libertate Christiana, diuina Lex aliqua potest ad ceremoniæ cuiuspiam obseruationem, conscientiam necessitate obstrictam tenere: cur non, eadem salua libertate, vim habere similem Lex poterit Ecclesiæ, quam Dominus tanta comminationis seueritate iussit audiri?

Lib. 3. Instit. cap. 19. §. 2.

CAPVT X.

*Christiana libertati minimè repugnare vsitas
Ecclesiæ ceremonias.*

AIUNT tamen quidam, de Caluini fontibus ista haurientes, nondum videri sublatum esse iugum, quod Petrus Iudæis fuisse dicit intolerabile: nondum vmbra euanuisse, sed, relicto spiritu, conuerti nos iterum ad infirma & regena elementa, quibus denuo

denuo seruiamus, si primùm in obseruatione ceremoniarum vim aliquam constituamus. Deinde, si obseruationem illarum, vbi scandalum & contemptus abest, anxie requirimus. Tertio, si numerum earum maiorem, quàm Ecclesie decorus ordo postulet, instituerimus.] Et hæc eorum oratio est, qui se interim profirètur Ecclesie ceremonias in Ecclesia, vt ritè & ordine fiant, necessarias esse iudicare. Itaque singula ponderanda sunt, quoniam veram libertatem impedire creduntur. Primùm, si qua vis in illis constituitur, quæ ijs verè competat, eaque vis salutaris sit, & ad pietatè conducibilis; quid hoc esse queat aptius Christianæ libertati? quòdnam intolerabile aded iugum in eo, quòd opitulante gratia expeditissimè impleatur, cum fructu pietatis, & æternæ salutis? Quæ sub infirmis & egenis elementis seruitus, aut quæ spiritus derelictio, quando & quid spiritualiter significetur, agnoscitur: & omnis quæ inde prouenire possit utilitas, Christi gratiæ, diuinoq. Spiritui accepta referatur? Sub signo enim ille seruit, qui operatur aut veneratur rem significantem, nesciens quid significet, quique signa ipsa pro rebus amplectitur: quod rudes illi carnalesq. Iudæi faciebant. Si autem ceremoniis aliqua vis tribuitur, quæ sit ab eis aliena, error est proculdubio, secum trahens miserabilem animæ seruitutem. Sed ceremonias Ecclesiasticas salubriter efficaces esse, negare nemo potest. Valent enim primùm omnes ad erudiendos permouendosque animos perspicua & iucunda significatione rerum ad pietatem pertinētium. Quid enim sunt (inquit Augustinus) quæque corporalia Sacramenta, nisi visibilia quædam verba? tanto proinde vi prædita maiore, quanto mouent efficacius ea quæ subiiciuntur oculis, quàm quæ sunt demissa per aures. Norunt hoc, & sepe numero experiuntur pij fideles, cum ea quæ geruntur in Ecclesiis, pio studio contemplantur.

Epistola 119.
cap. 1.

plantur. Afficiuntur planè; & prout ceremoniæ significatio permouerit animum, aut compunguntur in lachrymas, aut gaudio quodam spirituali perfunduntur. Nec verò vis inest solùm significandi & prædicandi, quæ tamen in rebus maior inesse quàm in verbis solet; verùm etiam alia quædã interdum operatrix, quæ quæ effectum sortiatur in eo etiam qui significatione non percipit: velut in Baptismo, quem & paruulis salubriter ministrari constat. item in Confirmatione, aliisque Ecclesiæ Sacramentis. In ipso quoque Exorcismo, vis est illa de qua Dominus dicit: Ecce de diuinitate potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & omnem virtutem inimici. In benedictionibus item & cõsecrationibus, exserit se virtus precatationis sacerdotalis, quam Dominus significat, præscribens benedicens formulam Aaroni & filiis eius. Sic ait: Benedicetis filiis Israël, & sic dicetis eis; Benedicat tibi Dominus, &c. inuocabitisque nomen meum super filios Israël, & ego benedicam eis. Secundum verò, si videlicet obseruationem ceremoniarum, vbi scandalum & cõtræptus abest, anxie requirimus: hoc ni fallor, significat, quod aperte Caluinus docet, conscientias fidelium nulla in eiusmodi rebus inuiolabili necessitate constringi oportere; ne qua, ista ratione, seruitus inducatur. Atqui perspicuum est, istiusmodi ex Lege ortam necessitatem, nullam omnino creaturæ veram seruitutem afferre: quando præsertim, quod iubetur, & salutatem habet obseruatione, & ei cui præcipitur, congruentem. Neque enim aut à primo parente ante lapsum, aut à Christo Domino, secundum eam naturam, quam nostræ salutis causa suscepit, aut ab Angelis sanctis abfuit, vel etiam nunc abest inuiolabilis illa ex diuina ordinationis Lege necessitas. Quocirca tota in eo quæstio posita est, talium ceremoniarum sitne utilis & salutaris obseruatio in Ecclesia Dei, apteque illis

Num. 6.

quibus præscribitur, conueniens. Quin autem salu-
 berrimam admonitionem habeant ceremoniæ Eccle-
 siasticæ, cum oculis fidelium obuersantur, dubitari
 non magis potest, quàm de prædicationis & uerbi fru-
 ctu: si iidem de rebus, quas illæ significant, uia uoce
 in medium proferatur. Habetur in illis præterea sum-
 ma decori ratio, ut diuinæ Maiestati quàm conueni-
 tissimè, & ea qua par sit ueneratione, seruiatur. Vbi
 enim & apparatu maiore, & ritu ordinatiore, cultum
 adhiberi decebat, quàm cum summo omnium Do-
 mino sacrificaretur? Vbi potiùs & ordo, & grauitas, &
 conformitas in stans temporibus, in uestibus, in actio-
 nibus, in cantibus, in locis desiderari debueret, quàm
 ijs in rebus, quæ ad diuinæ Maiestatis cultum, per or-
 bem terrarum essent frequentandæ? Ut autem ad de-
 sent illa, opus erat legibus ac formulis, obseruandi ne-
 cessitatem imponentibus, ne pro suo quique arbitrio,
 & ea, quam se habere falsa crederent sapientia, aut in-
 decorè & leuiter, aut superstitiosè etiam multa, aut
 perturbatè ac variè, cum iniuria diuini honoris, indu-
 cerent in sacrorum ritus. Ineptè uerò dixerit hic ali-
 quis, præcipi quidem hæc rectè posse, at conscientias
 obstringi ad peccatum, ni fiat quod iubetur, nõ oport-
 tere. Obstringunt enim per se ipsas, leges iustis de cau-
 sis lata: eaque uis oritur ex illa Dei ordinatione & Le-
 ge, qua Superiorum præceptis uoluit obediri. Nec enim
 mandata sunt hominum & doctrinæ, quæ solet vitu-
 perare diuina Scriptura. Siquidem ea sunt hominum
 propria, quæ ex seipsis cõminiscuntur; neq. ad Deum
 suam referre possunt originem: eaque uana sunt & in-
 utilia, imò superstitiosa & noxia. Quæ uerò præcipi-
 tur utiliter, iustis que de causis, & ab his qui uice Dei
 & auctoritate funguntur in terris: quis est qui ad hu-
 mana mandata, & doctrinas hominum, plantationes
 que quas Pater cælestis sit eradicaturus, reijcienda

putet?

putet? Quod tamen in Ecclesiasticis Legibus faciunt
 quidam perlibenter, Principum interim civiles cōsti-
 tutiones & scita approbantes; cū eadem omnino ra-
 tio, si seiplos audire velint, cogat, vtriusque potestatis
 sanctiones, vt hominum mādata, damnare: aut vtraf-
 que tanquam Dei Leges & scita venerari. Sed habent
 quam ob rem adulentur Principibus seculi, quorum
 scepra venerari malunt, quā Ecclesiæ auctoritatem
 suspicere. Quoniam igitur Ecclesiæ sacrarum Legum,
 quæ Dei cultum honoremque concernunt, maior etiā
 vis est & pondus quā civilium: non dubitandum
 est, illos, quibus dantur, sic ab ijs constrictos teneri,
 sed tamen saluberrimæ disciplinæ sanctissimis vincu-
 lis, vt etiam citra scādalum, & expressum contēptum,
 haud sine offensa Dei violentur: neque id magis re-
 pugnat libertati Christianæ, quā quod tam multa
 Legis diuinæ partim naturalia, partim factitia præce-
 pra, ita seruanda sunt, vt ijs etiam humana fragilitate,
 citra scandalum & contemptum violatis, culpa cōtra-
 hatur. Tertia superest querela de multitudine cere-
 moniarum, quæ si nimia sit, officere credatur liber-
 tati. Neque id quidem dubium. Omnis enim vitanda
 nimietas; quæ & eorū qui præsunt, arguit impruden-
 tiam; & eos qui subsunt, inutiliter, aut etiam noxiè
 premit. At multitudo præceptorum ad vtilitatem ob-
 seruantium attemperata, apteque & prudenter suis
 diuisa temporibus, promouet libertatem, non immi-
 nuit. Vt enim ægrotus per totum anni spatium, multis
 & variis medicamentis, pro affectione corporis, sub-
 lenādus est; vt Grammaticus & Rhetor futurus, mul-
 tis erudiendus præceptis, neque in his rebus multitu-
 do vitatur, quæ utilis & necessaria est, sed excessus in-
 utilis ac superuacaneus; ita homini Christiano in-
 struendo, reparando, muniendo, perficiendo, multa
 reperiuntur esse necessaria: vsque adeo, vt in ipsis etiā
 diui-

diui-

588 DE CHRISTIANA LIBERTATE
diuinis præceptis, inueniatur non exigua multitudo.
Quàm multa enim de temperantia, quàm multa de
iustitia & fortitudine, de prudentia præcipiuntur?
quanta amplitudo fidei rerumq. credendarum? quata
varietas eorum quæ ad implendam erga Deum, erga
seipsum, erga que proximum, charitatem requiruntur?
Ad quæ tamen omnia, ex ipsa Christi & Apostolorum
institutione, nõ parua facta accessio est. Sed quia
sunt in scripturis nonnulla commendata generatim,
& ita præcepta, vt ea significaretur aliquando fieri
oportere, neque tamen aut modus, aut tempus, aut lo-
cus designaretur: accessit postremò ad illa omnia, per
Ecclesiæ Leges, determinatio perutilis; qua quod esse
faciendum ex Scriptura diuina agnoscebatur, id &
statis ordinatilsque temporibus fieret, & eo maxime
modo quo fieri conueniret ac deceret. Denique si lo-
cis esset certis opus, ea designarentur, quæ pro rei di-
gnitate ac veneratione congruere maxime videretur.
verbi gratia, quia præcepit Dominus semper orare, vt
statis temporibus nunquam id pietatis officium in-
termittamus; & beatus Apostolus, commonere inuicem
in hymnis, psalmis, & canticis spiritualibus: constituta
sunt ab Ecclesia ipsa tempora orandi atque psallendi:
constituti ministri certi, per quos ceteri commonefice-
rent: modus præscriptus & forma, quam orando, pub-
licè præsertim, psallendoq. sequi oporteret: ad id po-
stremò designata & consecrata loca sunt, ne deesset
ministeriis sacris, & ad Dei cultum pertinentibus, quod
nos mensis nostris, aut lusibus, aut quieti deesse non
patimur. Atque ea & hæc, & aliis in rebus ita ordinata
sunt, vt commodissimè & obseruata sint hætenus, &
adhuc obseruentur; planeque eiusmodi sunt, vt sine
his Dei cultus, diuinaq. Sacramenta ritè administrari
non posse videantur. Et quot obsecro sunt Christianis
populis generatim impositæ huius generis Leges?
Quin-

Quinque, ni fallor, in vniuersum. Primò, diei Domini-
 mica obseruatio cum festis aliquot, in quibus magna
 aguntur mysteria nostræ religionis. Secundò, ieiuniũ
 Quadragesimæ, cum aliis paucis totius anni diebus.
 Tertio, vt Sacrificio quisque interesset festo die.
 Quarto, vt semel in anno sua quisque peccata confi-
 teatur suo sacerdoti. Quintò, vt in festo Paschæ com-
 municet corpori Domini. Hæc igitur sunt in vniuer-
 sum plebibus præscripta Christianis: quæ quiuis in-
 telligit apprimè conducere, vt impleri commodiùs
 præcepta Dei possint, de vno Deo colendo, de memo-
 ria beneficiorum eius conseruanda, de ieiunando, &
 confitendo Sacerdoti, remissionis obtinendæ gratia,
 propter id quod Dominus ait Sacerdotibus: Quorum
 tenueritis peccata, remissa sunt: quorum retinueritis,
 retenta sunt. Vnicuique porò Sacramento sua sunt
 ceremoniæ, sed pauca, faciles, ea quæ fructuosæ. Qui-
 bus dum vtimur, si ad infirma & egena elementa con-
 uertimur, iam & ipsa Sacramenta repudianda sunt,
 quæ Christus instituit, & Apostolica nobis tradidit
 disciplina. Cur enim hæc infirma & egena elementa
 non sunt, illa sunt? An quia per ea Christum operari
 non credimus? sed quis paulo instructior Christianus
 ita ceremonias obseruat, tanquam sine gratia Christi
 frugiferas? Intelligent ergo isti eos demum infirmis
 & egenis elementis seruire, iterum quæ ad umbras, Spi-
 ritu relicto, relabi, qui relictis ijs rebus, quas illæ vete-
 res umbræ significabant, id est, Christo & Ecclesia,
 ipsarum umbrarum sequuntur inanitatem, in ijs quæ-
 rentes iustitiam, non in Christo: cum Paulus dicat
 eos excidere à gratia, qui in Lege iustificentur. Ea enim
 demum vera seruitus est, signa pro rebus amplecti,
 sicut verissimè docuit Augustinus.

Aug. cap. 16.
 contra Ad-
 manium.

CAPVT XI.

Quid sibi velit Euangelij locus, vbi scriptum est: veros adoratores adorare in spiritu & veritate.

Matth. 4.

EX Euangelio quoque locus ille à nonnullis pro-
ducitur, in quo scriptum est, Spiritum esse Deum
& idcirco eos qui adorent, in spiritu & veritate oportere adorare. Quibus in verbis si quid est quod nobis iure queant obijcere, id profectò tale sit oportet, vt non inuiolabilem modò in ceremoniarum vtu necessitatem, sed ipsum proisus illarum vsum è medio submoueat. Quid enim inde ceremonijs Ecclesiasticis opponitur? Spiritus, an veritas? Si spiritus, ceremoniarum igitur vsus in Dei cultu caro est. Si veritas, errorem in eodem ceremoniarum vtu & falsitatem inesse necesse est. nam iuxta Scripturam sanctam, & Spiritus carni, & veritas falsitati opponitur. Diciturque hoc à Domino est, quoniam Deus spiritus sit, in quem nulla cadat aut carnis aut erroris impuritas, oportet eum qui veraciter adoret, tam sublimi spiritui convenientem cultum exhibere: eum videlicet qui sit in spiritu, non in carne; & in veritate, non errore. Quare ergo quid carnem esse dicant? remne corpoream, & carnis sensibus expositam? Remoueat ergo genu flexiones, eleuationes manuum, apertiones capitum, precatorum iunctiones, laudes canentium. Remoueat quoque (si fortè prioribus vtendum non putent, quamuis in sacris literis commendentur) panis vsum & vini: quoniam cœnæ Dominicæ celebratio, Christi honor & diuinitatis cultus est. Deo namque pro acceptis beneficijs gratias agere, eaque gratis animis commemorare, Deum est proculdubio adorare & colere. Quoniam igitur eum qui adoret, in spiritu non in carne est, vt volunt, non in re corporea & sensibili, sed in spiritu, oportet adorare. damnandi ipsi imprimis veniunt.